List 26. **NOVICE** Tečaj XXXII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 1. julija 1874.

Obseg: Oklic živinorejcem na Kranjskem. — Razpis štipendij. — Poročilo glavnega odbora kmetijske družbe Kranjske za občni zbor 6. maja 1874. (Dalje.) — Vrtnarske novice. — Palackijev zagovor. (Konec.) — Moj pés. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Oklic živinorejcem na Kranjskem.

Podpisani odbor c. k. kmetijske družbe je sklenil letos pri nakupovanji plemenske goveje živine iz državne subvencije se posebno ozirati na živinorejce na Kranjskem in kar bo mogoče mlade živine čistega Muricodolskega, Pincgavskega in Belanskega plemena, katero so izredili domači Kranjski živinorejci, od teh nakupiti.

Odbor kmetijske družbe vabi tedaj Kranjske živinorejce, kateri imajo na svojem posestvu izrejeno plemensko govejo živino omenjenih treh plemen in jo tudi hočejo prodati, naj to podpisanemu odboru zadnji čas do konca meseca julija letošnjega leta pismeno naznanijo. V dotičnih dopisih naj se tudi naznani: spôl, starost, pleme in zadnja cena živine, katera se hoče prodati.

Glavni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 20. junija 1874.

Razpis štipendij.

Visoko c. kr. ministerstvo kmetijstva je ustanovilo dve ustanovi ali štipendiji po 450 gold. na leto, kateri se imate podeliti 2 mladenčema iz Kranjskega za to, da moreta iti v eno viših avstrijskih kmetijskih učilišč.

Razpisati štipendiji je naročilo podpisani kmetijski družbi. Ti štipendiji ste v prvi vrsti za na Kranjskem rojene mladenče, ako bi pa teh prošnikov manjkalo, se bode oziralo tudi na druge, slovenskega jezika zmožne dijake. Prošnje naj se napravijo na visoko c. k. ministerstvo kmetijstva in naj se vsaj do konca meseca julija tega leta vložé pri podpisani c. k. kmetijski družbi. Prošnji se ima pridjati: krstni list, spričevalo o obnašanji, šolska spričevala o šolah, katere je prošnik dovršil, dokaz, da zná slovenski in nemški jezik. Ob enem se pa morajo prošniki tudi zavezati, da bodo, kedar bodo študije dovršili, prevzeli službo na kmetijski šoli, katera se ima ustanoviti, ali na vino- in sadjerejski šoli na Slapu, ali na gozdarski šoli v Šneperku, ali sploh na kaki Kranjski kmetijski učilnici, in to službo za ustanovljeno plačo opravljali najmanj 6 let.

C. kr. kmetijska družba Kranjska.
V Ljubljani 27. junija 1874.

Poročilo
glavnega odbora kmetijske družbe Kranjske
za občni zbor 6. maja 1874.

B. Gledé družbinih opravil se poroča naslednje.

(Dalje.)

6. **Za zboljšanje predivstva.**

Za nakupovanje Rigajskega lanenega semena, katero se je prodajalo kmetovalcem, ki so se bili po razglašenem povabilu za nj oglasili, je centralni odbor imel

le blagajnični ostanek od l. 1872 . .	151 gl. 15 kr.
in za leto 1872 podeljeno subvencijo .	300 „ — „
in pa hranilnične obresti	3 „ 64 „
toraj skupaj .	454 gl. 79 kr.
Ker se jih je bilo pa za to seme toliko oglasilo, da ga je bilo treba naročiti 260 mernikov, je bila kmetijska družba potrebni znesek založila proti temu, da se jej je povrnil iz denarja, ki se je za seme izkupil.	
Za 260 mernikov prodanega lanénega semena je družba dobila . . .	1245 „ 60 „
To tedaj dá skupni znesek	1700 gl. 39 kr.
Za lanéno seme z voznino in drugimi stroški vred se je plačalo . .	1569 „ 68 „
Moravsko-schönberškemu učencu And. Piskarju, ki je o različnih časih dvakrat podučeval predivarje Vodiške soseske, kako je treba ravnati z lanom po Belgiški metodi, in pa za napravo 2 godilnic na vodi, se je plačalo	101 „ 99 „
Ako se primerijo stroški	1671 gl. 67 kr.
s skupnimi dohodki, se razvidi, da ostane v blagajnici le še ostanek z kateri se bo prihodnje leto vporabil.	28 „ 72 „

Vse lanéno seme se je pred kakor v 14 dneh popolnem prodalo, in gospodarji, kateri se niso bili ob pravem času oglasili, so tako pogosto popraševali po njem, da bi se ga bilo najmanj 50 mernikov še lahko oddalo. To je gotovo vesel dokaz, da predivstvo čvrsto napreduje.

7. **Za napravljanje izglednih gnojišč.**

Za ta oddelek družba od l. 1870 ni dobila nič subvencije, imela je pa od pred v blagajnici še 390 gl. 16 kr.

Iz tega denarja je leta 1873 podelila 6 gospodarjem za umno napravljene gnojišča premije po 60 gl., tedaj . . . . . 360 gl. 60 kr.

tako da v blagajnici le še ostane . . 30 „ 16 „

8. **Za nakup kmetijskih strojev in orodja.**

V tej subvencijski zalogi je bilo po naznanilu v lanskem poročilu gotovine . . . . . 691 gl. 97 kr.

Iz tega denarja se je nakupilo in po deželi razdelilo:

a) 3 Lanz ove ročne mlatilnice za . . 435 „ — „ katere so se zastonj dale, da se skupno rabijo za majhino plačilo, iz katerega se polagoma more napraviti nova mlatilnica; ena se je dala v Dovsko za podružnico Podpeško, druga podružnici Senožeški in tretja podružnici Boštanjski.

b) 2 ročni trlici z železnimi valarji in mahalom, in 2 otrepalni deski, Vodiški soseski in Bohinjski podružnici vsaki eno ravno tako zastonj in za občno rabo. To zadnje orodje je veljalo . . . . . 177 „ 70 „

c) se je iz te subvencije plačala železnična vožnja drenažke tiskalnice iz Borovnice do Kranja z . . . . . 6 „ 64 „

Ako se primerijo ti stroški . . . . 619 gl. 34 kr.

zgornjemu ostanku v zalogi, ostane še 72 „ 63 „

K temu se prišteje, kar se je izkupilo za 17 mašin za turšico robkati, namreč 10 „ 20 „

in za l. 1873 dovoljena subvencija . . 500 „ — „

tako, da ima družba za nakupovanje strojev in orodja za l. 1874 . . . 582 gl. 83 kr.

Za ta denar se bodo po sklepu subvencijskega odbora ravno tako nakupovali stroji, ter se po dražbeni poti prodajali občinam in gospodarjem, ki se bodo za nje oglasili, toda ne pod polovico kupne cene.

9. **Za povzdigo planinskega gospodarstva.**

Subvencije za ta oddelek je bilo ostalo 996 gl. 76 kr.

in hranilničinih obresti od teh denarjev je bilo . . . . . 49 „ 89 „

Tedaj iz skupnega zneska . . . . 1046 gl. 65 kr.

se je dalo poslancu, kateri je popotoval na planine Vorarlberške in Algavske na Bavarskem učit se sirarstva in ogledat tamošnje naprave, za stroške popotovanja . . . . . 200 „ — „

5 sirarskim družbam, katere so se ustanovile na Bohinjskih planinah, za podporo . . . . . 620 „ — „

in za premije za zboljšano planinsko gospodarstvo . . . . . 200 „ — „

Bukvovezu plačilo za vezanje 980 knjig „zboljšanje planin“ . . . . . 23 „ 90 „

Ako se odštejejo skupni stroški . . 1043 gl. 90 kr.

od skupnega zneska, se razvidi, da je vsa subvencija s tem popolnoma vporabljena do ostanka . . . . . 2 „ 75 „

10. **Za spisovanje poljedelske statistike**

je sl. c. k. ministerstvo kmetijstva za l. 1873 dovolilo subvencije . . . 800 gl. — kr.

katere je družba čisto izplačala spisatelju statistike gosp. Francetu Schollmajerju.

11. **Za zboljšanje močvirnih zemljišč**

je sl. c. kr. ministerstvo poljedelstva posodilo drenažno tiskalnico, ki je zdaj, kakor se je že pri zadnjem občnem zboru poročalo, pri ceglarju Andreju Netu v Kokri pri Kranju. Ker pa žalibog našim gospodarjem ni mar za izboljšanje močvirnih zemljišč po izsuševanji, se že zdaj ni naročilo nič drenažnih cevi za izsuševalne stroje.

12. **Za napravljanje vodnjakov in kali, koder manjka vode,**

je dobila družba za l. 1872 subvencije 1500 gl. — kr.

in za leto 1873 . . . . . 2000 „ — „

Skupaj toraj . 3500 gl. — kr.

Ta skupni znesek s 3500 gl. je subvencijski odbor v znesku od 90 gld. do 400 gld. prosijočim občinam tako dajal, da se jim je polovica plačevala, ko se je delo začelo in se pokazalo zavezno pismo, druga polovica pa po dokončanem in po družbi potrjenem delu. S tem zaveznim pismom se vsaka občina zaveže, na svoje stroške s pomočjo podpore vodnjake primerno vravnati in jih v prihodnje v dobrem stanu, ohraniti ter pustiti vsi soseski v rabo. Ako se to ne zgodí, ima soseska prejeti denar s 5 obresti povrniti.

Za te odmenjene podpore in oglasniške stroške se je do zdaj že izplačalo . . . . . 1295 gl. 42 kr.

in ostane še gotovine . . . . . 2204 gl. 58 kr.

ker nekatera v l. 1873 začeta dela še niso popolnoma dokončana, subvencija od leta 1873 se je pa še le zamogla določiti, ko je bil čas za oglašenje minul, pri seji 8. marca t. l.

Iz tega kratkega poročila naj se razvidi, da si je subvencijski odbor prizadeval, prejete državne subvencije primerno in strogo po ukazih sl. c. k. ministerstva kmetijstva vporabiti in razdeliti. Zato je pa tudi sl. ministerstvo vse predložene in dokazane subvencijske račune radovoljno odobrilo.

Slavnim podružnicam zopet živo priporočamo, naj marljivo pomagajo, da se subvencijske zadeve prav in primerno vršijo. (Dal. prih.)

Vrtnarske novice.

Mravlje moremo prepoditi iz vrta, če nastavimo steklenico napolnjeno z medom, med katerega se pomeša nekoliko potašeljna ali nekoliko mišice. Mravlje nemudoma, ko zavžijejo tako hrano, poginejo.

Listne ali pirne uši, katere mlade zeljnate sajenice nadlegujejo, moremo pregnati z vodo, v kateri skuhamo hudega tobaka; tudi suh v prah stolčen tobak jim zeló škoduje. Zajce moremo odpoditi od drevja, če deblo namažemo sè sledečim mazilom: 3 funte raztopljenega loja, in en funt kotrama.

Zajec se takega debla ne dotakne. Drugi namažejo drevno deblo s takim mazilom: 1 del volovskega žolča, 1 del krvi, 2 dela ilovice, 2 dela kravjeka in gnojnice nekoliko za stanjšanje.

Po deblu sadnega drevja nahajamo mah, lišaj, mrčese itd.; vse to moremo odpraviti, če pomažemo deblo s tem mazilom. Nekoliko žganega apna se polije z vročo vodo, v kateri se je nekoliko soli raztopilo, in ko apno drobno razpade, se mu primeša nekoliko saj.

Miši moremo pregnati iz vrtov, če potaknemo v luknje suknjene cunje, namočene v trpentinovem olji, katero jim zeló smrdi. Vrtnarji to sredstvo prav hvalijo.

Tudi polži so kaj nadležni v vrtih, ker posebno salatne rastline pokončujejo. Nametava se po zemlji nekoliko narezane repe, na katero prilezejo polži in

zgodaj zjutraj se potem poberejo. Tako se več večerov zaporedoma ravná, dokler zginejo polži.

Tudi s finim žveplom, katerega potrosimo po zemlji, jih hitro odpodimo.

Grilčke in druge živali odpodimo, če potaknemo v luknjice česnjeve stroke.

Cepilni vosek se napravlja iz 4 lotov voska, 4 lote smole in 6 lotov trpentina. Vse to se raztopi v kozici nad ognjem in potem ohladi.

„Gosp. L.“

Politične stvari.

Palackijev zagovor.

(Konec.)

Posebno gorke zaklada Palacky ustavovercem, ki mislijo, da je Avstrija že njihova, ki so najprvo Nemci in zarad tega po vsi sili hočejo, da nemški element ima prvo mesto v Avstriji; zato pa zatirajo vse druge narode in jim kratijo pravice po §. 19. jim zagotovljene. Po pravici zamore res reči:

„Lahko bi mi ugovarjal kdo ter me prašal: „Ali je mogoče, da bi se Slovani tako prezirali v Avstriji, v Avstriji, ki je ustavna država? In ker vlada ustava v Avstriji, ali nima ravno take veljave za Slovane, kakor za druge narode? Saj so vendar pravice vseh narodnosti zadosti trdno zagotovljene v §. 19! Ali niso Avstrijski ministri za to odgovorni? Zakaj se ne držé tedaj ustave Slovani, zlasti Čehi? Pač lahko bi se odgovorilo na taka vgovarjanja, ako bi to, kar pomeni beseda „ustava“, za nas v resnici veljalo, ako bi bila pri nas ustavna opozicija mogoča in ako bi imeli na priliko le govorno ali tiskovno svobodo! Toda, naj govori ali piše kdo izmed nas kaj vladi in ustavovernim Nemcem nevšečnega: brž je obdolžen, da kali javni mir in da hujska podložne zoper vlado; blagor mu, če mu v tem slučaju samo govor ali spis konfiscirajo in ne njega samega tirajo v zapor! Že dalj časa spričujejo to tisočerni in tisočerni dogodki. In koliko slovanskih pisateljev je bilo že obsojenih v ječo zato, ker se jim je hotelo dokazati, da netijo razpor in sovraštvo med narodi! Za nemške pisače pa, ki v svojih vsakdanjih laži, obrekovanj in surovih prislovic polnih časopisih Čehe zasramujejo, se še nikdo ne briga ne.“

Ali ni to vse popolnoma resnično? Tako se res godi Slovanom, Čehom in drugim. — Palacky še nadalje šiba tako imenovano ustavoverno, prav za prav pa prusaško stranko in obsodi njeno početje. Dobro bi bilo, da bi ustavoverci posebno ta oddelek pazljivo prebrali, in si ga za ušesa zapisali.

Pa tudi „mladočehom“ Palacky ne prizanese, tudi proti njim vzdigne dobro zasluženo šibo in jih tako-le podaja:

„Če tako imenovane „mlade“ Čehe dolžim brezvestnosti, imam za to dosti vzroka. Ti ljudje se ustijo z besedo in pismeno v govorih brez konca in kraja, da je svoboda pred nami v nevarnosti, pravo gnjusobo trosijo zlasti pred Avstrijsko pravno stranko, kakor da bi bila kaka čednost in zasluženje, če kdo h kaki nepravni stranki spada. Mi „staročehi“ smo jim v resnici vsi skupaj fevdalni, klerikalni in ultramontanci, prav tako, kakor nas popisujejo njihovi prijatelji in učeniki, Dunajski judovski pisači, od katerih se ne damo podučiti, kaka mora biti svoboda, ki se spodobi našemu narodu. Pred vsem sva tako imenovana prvaka, Palacky in Rieger, kriva vseh nadlog, katere so Češki radikalci šestindvajset let imeli prenašati. Zato so bili že predniki njihovi, uporniki majnika 1849. leta, sklenili Palacki-ja in Havliček-a nagloma po sili odstraniti in ju storiti neškodljiva. Zato se mora tudi zdaj najprej Palackijeva in Riegerjeva veljava pri ljudstvu uničiti na vsak način in po vsaki ceni, če hoče kdaj zlato tele svobode priti na Česko, kakor si ti gospodje domišljujejo in prisrčno želé. Zato se pri svojih Dunajskih prijateljih in učiteljih pridno učé laži, obrekovanja in zabavljanja najinih oseb. Kjer koli ne glasujeva po njih volji, povsodi se skaževa sovražnika ljudstva..... Če so „mladočehi“, kateri tudi zdaj glasno pravijo, zdaj skušajo trositi med svet, da Palacky in Rieger nameravata kmečko ljudstvo zopet spraviti pod jarem gospôsk, kakor nekdaj, je to le grda nesramnost, ki pri meni ne obudí druzega, kakor nravno studenje..... Ako je vsak klerikalec, kateri duhovnom njih služeb in opravil noče pustiti prikrajševati, potem je meni po volji imé klerikalca.

Mladočehi trdijo dalje: Češki poslanci ne smejo, kakor do zdaj, rok križem držati, gredó naj v deželni zbor in tam naj delajo za blagor dežele. To se pravi: gredó naj v past, svojim sovražnikom naj se v resnici podvržejo ter obljubijo njihovim postavam ubogati. „Ne“, pravijo mladiči, „vstopijo naj le, da z odra vsemu svetu odkrijejo krivico, ki se godí našemu narodu, in naše nasprotnike prisilijo k vrnitvi iz sramote.“ — Se ve da: šli bote tje; pokoršino obljubili in gromeli, — in Nemci bodo vam pustili grometi, dokler jih bo vaše gromenje kratkočasilo in se bodo vam mogli smijati. Ko bi pa imela resnica priti, bodo že našli pripomočkov, vam razgrajanje za vselej ustaviti. Za svojo narodnost bote tù ravno tako malo storili ali dosegli, kakor naši prijatelji v zadnjem Moravskem deželnem zboru. Ti so si z resnobo in veljavo po moči prizadevali, da bi svojim slovanskim rojakom vsaj v šolskih zadevah, če ne enakih pravic, vendar več pravičnosti kakor do zdaj dobili. Kaj so dosegli? Čisto nič! Še toliko se niso vredni zdeli ustavovercem, da bi bili njih govore zavračali; dosti, da so jim prepovedali govoriti. In ali se bodo nemški Čehi skazali bolj pravične in Čehom prijazne, kakor nemški Moravci?

Poslednjič se nam ugovarja, da smo od l. 1861 že večkrat šli v deželni zbor; zakaj se zdaj upiramo? — Odgovor je pri roki. Hodili smo v deželni zbor, kolikokrat in dokler smo se smeli nadejati sprave in zedinjenja s svojimi nasprotniki gledé svojih pravic in gledé rešenja naših opravičenih pritožeb, in izstopili smo, ko se nam je to upanje popolnoma vzelo. Dajte pa nam zopet to nado — in ne bomo le v deželni, tudi v državni zbor bomo zadovoljno hodili.“

Svojo brošuro končá Palacky s tem, da graja nevljudnost, osornost, požrešnost in prevzetnost Nemcev, kateri so se vsled teh svojih grdih lastnosti tako zamerili že vsem drugim nenemškim narodom, da jih nihče ne mara, in bodo morda ves svet tako razkačili zoper sebe, da bo imel Nemec povsod sovražnika, kjer koli se bo prikazal. Utegne se jim namreč pripetiti, kar se je pripetilo Rimljanom, da se bo orožje vse Evrope obrnilo proti nemškemu elementu.

Ta knjiga sivega Palackega je gotovo najbolj resnična slika sedanjih Avstrijskih razmer. Da pa bóde posebno Avstrijske ustavake v očí, je znano, ker „resnica v oči kolje.“

Mnogovrstne novice.

* *Koliko stane vsak vojak državo?* Stroški za enega vojaka znašajo na leto: Na Angleškem 2500 frankov, na Ruskem 1202 fr., na Francoskem 1172 fr., v Belgiji 1047 fr., na Laškem 917 fr., na Danskem 880 fr.,

*

na Španjskem 755 fr., v Avstriji pa 720 frankov. — Iz tega se vidi, da Avstrijo en vojak najmanj, največ pa Angležko stane. — To so stroški, katere država potrosi za vojaka; če pa pomislimo, da bi vsak, ko bi ne bil vojak, marveč bi delal, najmanj vsaj toliko zaslužil, kolikor stane državo, od svojega zaslužka davek plačeval itd., vidimo, da je vojaščina res draga reč za nas in za državo.

* *Zaklad najden.* V vasi Boskovi, Šemilskega okraja na Českem, je dal grobokop Novák popravljati svojo peč. Ko zidar razbija stalo, zadene s kladvom ob lonec, kateri se zdrobi in iz njega se vsujejo srebernjaki. Zidar, ki še ni nikoli kaj tacega videl, strmí, otroci pa, ki so gledali, tekó v vas in povedó, kaj se je zgodilo. Na to prideró iz vse vasí ljudjé in jamejo grabiti srebernjake, tolarje Marije Terezije in pruske, in predno se zidar še prav zavé, so mu bili že vse pobrali, le na dnu razbitega lonca jih je še nekoliko ostalo. Ko grobokop Novák, kateri je bil na polju, domú pride in zvé, kaj se je zgodilo, zahteva od vaščanov srebernjake nazaj, kajti že veliko let je hiša in posestvo njegove rodovine, toraj tudi najdeni zaklad po vsi pravici njegov. Ker mu pa vaščani nočejo dati denarja nazaj, jih zatoži pri sodniji in zdaj je skoro vsa vas vpletena v sodnijsko preiskavo.

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

Molčé vzame Minka torbico, potem podá ihteča se roko materi, katera še vedno ne vé, kaj se je zgodilo.

„Idimo proti domu, otroci,“ pravi mati, „in vi, gospod, mi potoma razložite vrok nenavadne situacije, v kateri sem vaju našla.“

„Naj vam ga razloží rajši gospodičina, meni se bo že domu mudilo.“

„I, kako? Nas mar ne bote spremili?“

„Hvala lepa! Od tod imam bliže do doma. Lepa hvala za vašo prijaznost, gospá! Atila, stopaj!“

Zasučem se pred strmečo materjo in odidem čez železno cesto, na kateri poberem pomečkani in preščipnjeni klobuk ter ga poveznem na glavo, da nisem šel gologlav, ker za rabo ni bil več. Pès teče pred mano in skaklja, pogosto se oziraje po meni.

„Blaga žival, ti si mi rešila življenje. Da bi tebe ne bilo o pravem času, bil bi jaz skočil pobrat torbico, a mašina bi me bila prehitela in zdaj bi morda ravno trkal pri sv. Petru na vrata in ga prašal, ali ima še prostora za enega.“

Tako premišljujem, pokličem pèsa k sebi, mu potrkam na vrat in malo manjka, da ga ne objamem. Atila, take prijaznosti nenavajen, mi liže roke in ko jamem zopet iti, skače vesel pred menoj.

Čudno, kako se je bilo v kratkem času v meni vse spremenilo! Ravno prej še mi je srce gorelo za Minko, a zdaj? Neprijetno mrzel občutek je nastopil za ognjem. Ženska, katera svojega ljubega spravi v smrtno nevarnost, ga ne ljubi, toraj tudi Minka mene ne ljubi, me ni nikdar ljubila. Hvala za ta nauk, čeravno bi me bil stal skoro življenje!

Domu pridši sem jako molčeč in slabe volje, tako da oče zapazijo mojo čmernost.

„No, ti je zopet pes kako sitnost napravil, kakor zadnjič pri mlinarji?“ me vprašajo. „Zapodi ga od hiše, če ne, ga zapodim jaz!“

„Ne, oče, Atila mi je zdaj za vami najljubša stvar na svetu. Pri priliki vam bom že povedal, zakaj?“

„Ti sploh svojemu očetu marsikaj skrivaš. Prikrival si mi, kar se ti je v mlinu pripetilo, in zadržal moje pismo do mlinarja; zadnje je bilo sicer samo na sebi dobro, ker mlinar ni bral, kar sem mu pisal, in prav, da ni. Prikrival si mi tudi, da si v mestu s svojimi tovariši napravil ponočnico svetovalcu, zarad česar si zdaj v sodnijski preiskavi, in zdaj mi gotovo zopet kaj prikrivaš. No, če bo šlo tako naprej, bom o tebi kmalo manj vedel, kakor na pr. o srednji Afriki. Ali ni bolj sramotno zá me in zá-te, če mi take rečí drugi, tuji ljudje na ušesa prinesó?“

Priznati moram, da so me te besede očetove res v zadrego spravile, ker sem sam spoznal, da so bile popolnoma opravičene. Zato jih prosim odpuščenja, izgovarjaje se, da sem jim te rečí le prikrival, ker jih nisem hotel spravljati v nepotrebne skrbí, in jim obljubim, da jim odslej ne bom ničesar več prikrival. V dokaz, da mi je resnična volja, kar obljubim, tudi spolnovati, jim povem, kaj se mi je danes pripetilo. Ko končam svojo povest, pravijo oče:

„Zahvali Boga, da te je varoval smrti. Žensko zdaj poznaš in jaz mislim, da take vendar ne boš maral za ženo, če si pameten.“

„O ne, oče, nikdar! Te ljubezni sem ozdravljen.“

„Pèsu pa gre danes najlepši kos plečeta. He, Jože, povej Jeri, da skuha danes kos plečeta!“

Jože, ki je zunaj po dvorišči grabil, skoči v kuhinjo in pride kmalo s kuharico nazaj.

„Kdo bo jedel pleče?“ vpraša Jera.

„Pès ga bo jedel, Atila, kakor se mu pravi. Le skuhaj ga, danes ga je zaslužil.“

Kuharica nekoliko godrnja, a gre v kuhinjo nazaj in o poldne dobi Atila res lep kos plečeta, kakoršnega še menda ni nikdar jedel; ves popoldan se je potem lizal.

Nekoliko dni preteče brez posebnih dogodeb, kar prinese pot pismo meni pisano in sicer od Minke. Jaz mu ga hočem nazaj dati, a oče pravijo: „Le odpri ga, le, bova vsaj videla, kaj ta ženska spaka piše!“ Tedaj ga odpečatim in berem glasno. Minka izgovarja v njem svojo naglost in izreče slednjič nado, da neljuba ji dogodba ne bo motila ljubezni med nama. Pristavek matere vabi me jutri v gradič, kjer se bo napravila lična veselica — meni na čast! Podpis je: „Tvoja iz vsega srca Te ljubeča Minka.“

„Kaj boš odgovoril na to?“ vprašajo oče.

„Malo potrpite, boste sami brali,“ odgovorim jaz, se vsedem in pišem:

„Gospodičina! Ker imam le eno življenje in bi toraj ne bil v stanu, vselej, kedar bi Vam na misel prišlo, darovati ga Vam in s tem dokazati svojo ljubezen do Vas, sem prisiljen, prepustiti svoje mesto kakemu vitezu srednjega veka, čegar viteze Vi tako visoko cenite. Zdravstvujte in naj se Vam posreči, najti koga, ki bo imel več življenj, da bo mogel vsak trenutek eno staviti po nepotrebnem za Vas v smrtno nevarnost.“

„Dobro, dečko, tako je prav,“ rekó oče, ko jim preberem to pismo. „Take mestno odgojene ženske potrebujejo moža, kateri ima čas in voljo biti njihov sluga. Mi pa tukaj na kmetih imamo za-nje premalo časa. To bi bil še tudi lahko pristavil pismu, pa naj bo, je že tako dobro. Pri moji veri, Mlinarjeva Marijca je biser proti tem meščankam. Ta bi bila zá-te, pri tem ostanem.“

„Marijca?“ ugovarjam jaz. „Ta ne bo zá-me, saj ima že svojega profesorja.“

„Haha, profesorja! To je pa res pravi profesor ta! Ali ga res ne poznaš?“

„Kako bi ga poznal! Saj sem le slišal o njem

govoriti, videl ga nisem. Mati mlinarica mi je pravila, da je Marijco učil cvetice saditi in gojiti, druzega ne vem nič o njem.“

„No, kedar se peljeva v mesto, te bom seznanil ž njim, potem se ga ne boš bal gledé Marijce. Jutri se mi napravi, da se popelješ zgodaj zopet k mlinarju.“

„Ali bi ne bilo bolje, ako bi se peljali vi sami, oče?“ ugovarjam jaz nekoliko v zadregi.

„Ej, sram te bodi, da nimaš poguma! Mlinar je bil danes pri meni in prašal, kako da tebe ni nič videti in kaj so se ti zamerili. Dogodba s perzijansko puto je že davno pozabljena, posebno ker imajo zdaj že dve drugi. Le pelji se tje, le, jaz bi rad, da ostanemo v prijaznosti. Naročil sem pri njem moke, ti jo boš zbral in potem se bo hlapec s težkim vozom pripeljal za tabo. Vidiš, tako greš v opravilih tje, če si že drugače ne upaš.“

Oče gredó, jaz pa zapečatim pismo do Minke in ga izročim potu, kateri je vedno še zunaj čakal. Ko odide pot, je tudi Minka za zmiraj iztrgana iz mojega srca. — (Dal. prih.)

Naši dopisi.

V Gorici 26. jun. — Že davno prej, ko „Noviški“ „Staroslovenec“, sem bil jaz starinoslovec ali vsaj diletant v starinoslovji. Zato me je te dni tudi mikalo izvedeti, kje so bili uliti stari zvonovi tukajšnje farne cerkve sv. Ignacija na Travniku, katere so 23. t. m. sneli in 24. t. m. tukaj v Gorici v novo, ubrano zvonilo prelili. Veči in manjši starih zvonov sta ulita v Ljubljani, prvi l. 1734, drugi 1836; srednji je bil ulit v Gorici l. 1767 (v Franchi-evi zvonariji). V oznanilkih raznih časnikov beremo Albert Samasa-v inserat, kateri ima na čelu zapisano: „Ustanovljena (zvonarija, namreč?) 1767.“ Kako še le l. 1767? Omenjena naša dva zvonova sta tudi že pri Jož. Samasa-i ulita („Jos. Samassa Labaci“), tedaj mora biti Samasa-ova zvonarija najmanj 140 let stara. — Ker že o zvonovih in zvonarji Samasa-i govorim, naj povem, da sta zdaj on in (združena) Videmska zvonarja Broili in Polli huda tekmeca na Goriškem. Za zvonove na tukajšnji sv. Gori ste se obe firmi krepko poganjali; prepuščeno je bilo delo Samasa-i. Svetogorskim zvonovom nasproti se hoče zdaj z Goriškimi zvonovi izkazati Videmsko-Goriška (Broili & Polli-eva) zvonarija (katera je bila v konkurenciji tudi za znani veliki zvon v Koloniji). — Dne 2. julija bo tukajšnje kmetijske družbe občni zbor. Razen poročila o porabi državne podpore leta 1873 in volitve predsednika pride na vrsto sporočilo zastran zboljšanja živinoreje v naši deželi. Stavili se bodo tudi nasveti zastran spremenjenja družbinih pravil. — Galête (svilnih kokonov) je letos še precej; prodaja se japonska po 90—95 kr. in celó do goldinarja funt; stara rumena (pšenična), katere je pa prav malo, po 1 gold. 15 — 1 gld. 20 kr. Mladi krompir (za katerim sejejo drugo turšico, činkvantin) se prodaja na Dunaj po 4 gold. cent. — Te dni bo krog Gorice žetev. Pšenica je redko kedaj tako lepa, kakor letos. — Na sv. Petra in Pavla dan bo na Travniku „tômbola“ zavodu zanemarjenih otrok na korist. — A propos, „Travnik!“ Kdo vé, ali nam ga naši novi mestni gospodarji še pusté, ali ne? Pripravljajo nas neuradno že nekaj časa na ta uradni atentat s tem, da se v raznovrstnih razglasih, in kjer koli se hoče ta trg imenovati, vselej le „piazza grande“ piše. Kakor hitro bom bral jaz na oglih novo imé, povem brž našim očetom, kako naj polaščijo tudi imé — Gorica. Saj doslednost je vendar lepa reč.

Iz Trsta 28. junija. — Bil sem v Rojani in videl veliko meščanov, ki so se napravljene veselice v čitalnici Rojanski vdeležili. Pri tej priliki ne morem druzega nego vnovič ponoviti željo, da bi se kmečka čitalnica tudi kmetom prepustila. — Drugih posebnosti prav zanimivih ni, razen te, da so pri Zadru v Dalmaciji vjeli morskega volka (Haifisch), ki tehta 13 centov in sama jetra 120 funtov; dolg je $11^3/_4$ čevljev. — Toča nas je obiskala po vihanju tako, da kar nam je prvi pustil, je druga, če ne pobrala, pa pobrati skusila. — Domorodno politično društvo „Società patriottica Triestina“ je menda bolj vladno in prav zato jo črtijo neke stranke. — Omeniti pa še moram posebno krčme g. Pertot-a po domače „Pendla“, v kteri se shajajo lahoni. Slovenci, ako nočete, da bi se Vaši pogovori raznesli, nikar tje ne hodite! — Vlada ozrla se je vendar-le na uboge, od vseh strani teptane Slovence. Te dni odstavila je komisarja Lukša iz Proseka, slovečega lahona in slovenožrca; od vladne strani se je zoper drugega trdega lahona Bonina, učitelja, preiskava zaukazala; vlada ali vsaj vladni organi so začeli glasovitemu kolegu gosp. Lukša, J. M. Ferlugi, „capo distrettuale“ v Rojanu, na prste gledati. Pobiral je namreč ta libertinec za ženitvanska spričevala od strank po 50 soldov takse, kar je že davno več slovenskih in tudi laški list „Cittadino“ opomnil, ali preusmiljeni magistrat mu ni čisto nič storil, čeravno je to ostro prepovedano. Zakaj? Slovenci že umite! Neki blagi duši, Avstrijcu, ne Italijanu, je bilo to na vse zadnje preveč, in da se ne bomo motili, na dve ušesi našim čast. gg. bralcem rečemo — ta duša je v strah in trepet lahonom c. k. uradnik za take reči postavljen, ki je po svoji vesti dotične stranke oficijozno povabil in postavno in pravilno izprašal o imenovanih taksah, kar so te tudi pod prisego potrdile. Zdaj se bo ta protokol tudi magistratu poslal, da bo, kar se nadejamo, moral s slovečo blamažo vendar-le gospodu Ferlugi slovesen „z Bogom“ dati. To tudi ni preslabo. — Danes 28. junija je na Občini treščilo v hišo Hrovatin-a, po domače „Koglevega.“ Hiša je zgorela, 4 krave in en prasec poginil.

Iz Trsta. — Telegrafsko vodstvo naznanja, da se je 25. dne u. m. v Bovcu na Goriškem odprla brzojavna ali telegrafska postaja v zvezi s pošto.

Iz Trsta. — 28. dne u. m. se je v Mokronogu odprla brzojavna postaja v zvezi s pošto in z omejeno dnevno službo.

Iz Trsta 29. junija. — V Tržaški okolici se odlikujejo posamesne vasi v narodnem napredku, al žalibog, nahajajo se tudi vasi, katere so, kakor bi jih iz Indije v našo zemljo prestavil, brez vse narodne zavesti in politične zrelosti. Med te se v prvi vrsti šteje Ketinara. Pretečeno nedeljo 21. junija imeli so fantje ples. V okolici je namreč navada, da vsako nedeljo v eni ali drugi vasi okolice napravijo fantje na prostem ples pod velikim platnom, kateri je raztegnjen, da senči plešišče. Olepšajo pa plešišče tudi z zastavami. Po teh se pozna na mah značaj vasi, kajti v vaséh, kjer je narodna zavest, vihrajo Avstrijske in trikolorne slovenske zastave, kjer pa še spejo spanje nevednosti, tam nahajaš zmes, kakoršne si človek misliti ne more. V Ketinari so vihrale vse baže zastave: Amerikanske, Angleške in druge, in čujte! največi kinč pa je bila laška trikolora ob cesti. Narodnjaka je moglo srce boleti, videti vse te konfuzije. Slišalo se je mrmranje okoličanov iz druge vasí, kateri so tudi očitno nevoljo izrekli zarad laške zastave. — Čuditi se je še bolj tej zaspanosti v narodnem obziru, ker ima ta vas slovenskega duhovna in narodnega učitelja. Pa že od nekdaj so bili Ketinarci mrzli za vsako reč, nikdar se niso potegnili za eno ali drugo stvar, ampak zadovoljni so

bili z vsem, kar jim je magistrat po svoji milosti poslal, z eno besedo, vas Ketinara in nekoliko bližnjih vasi so v narodnem obziru še brez vsacega napredka in brez vsake zavednosti. Bog daj, da bi se tudi te kmalu zdramile in posnemale druge vasi okolice Tržaške, ter te tudi podpirale pri njih velevažnem delu.

Kostel. — Pri novi volitvi občinskega odbora je bil za župana Kostelske občine izvoljen Martin Južnič iz Fare, in za svetovalce: Andrej Žagar, Matija Rački in Jurij Delač.

Na Poljici. — 11. dné u. m. so se vršile za našo občino volitve v občinski zastop in 18. dne t. m. je bil izvoljen za župana Martin Šeme iz Dolenje vasí in za svetovalca: Jakob Strubelj iz Peči in Jakob Vidic iz Poljice.

Radohavas. — 18. dne u. m. je bil od 5. junija l. l. izvoljenega odbora za župana naše občine izvoljen Miha Bregar iz Radohevasi, in za svetovalca: France Sorc iz Radohevasi in Anton Ilovčar iz Vrhpolja.

Planina 27. junija. (*Javna zahvala.*) Podpisani se v imenu šolske mladine in tukajšnjega krajnega šolskega sveta presrčno zahvaljuje sl. c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, za lepo zbirko vrtnarskega orodja, ki ga je tukajšnji narodni šoli nakloniti blagovolila.

Josip Benedek.

Iz Ljubljane. (*Iz seje deželnega odbora 19. in 26. junija.*) Za obrtnijsko šolo v Ljubljani je deželni odbor za leto 1874 odločil 400 gold. podpore iz Kranjske deželne „cesar Franc-Jožefove ustanove za učne pripomočke obrtnijskih šol na Kranjskem" in sicer 200 gld. za nakup učnih pripomočkov za ubožne učence te šole, 200 gold. pa za nakup učnih pripomočkov, ki jih realka še nima, ki so pa za obrtnijsko šolo potrebni. — Vsem županstvom se pošlje poziv, da naj deželnemu odboru predložé proračune občinskih dohodkov in stroškov leta 1874 in občinske račune za leto 1873 in popise (inventarje) občinskega premoženja. — Posvetovalo se je o vladnem načrtu deželnega stavbenega reda za Kranjsko ter sta bila v komisijo za to postavo izvoljena deželni odbornik Dežman in deželni inženir Vičel. — Da se konec storí napačnim poročilom po raznih časnikih, da učitelji ljudskih šol ne dobivajo plače po novi šolski postavi, je deželni odbor sklenil objaviti izkaz, koliko se je iz deželnega zaklada za plače učiteljev ljudskih šol na predplačilih že izdalo. Po dognanem porazumljenji z Ljubljanskim mestnim magistratom o razmeri deželnih in mestnih priplačil za stroške realke v novem hranilničnem poslopji je deželni odbor sklenil, razpisati javno dražbo do 30. junija za napravo novega sobnega in šolskega orodja za nove prostore te šole. — Predlogu deželnega šolskega sveta se je pritrdilo, da se za novo šolsko hišo v Komendi iz normalnega šolskega zaklada dá 600 gold. podpore. — Na dopis deželne vlade, da ministerstvo kmetijstva ni potrdilo načrta postave o sušenji in obdelovanji Ljubljanskega močvirja, sta bila izvoljena deželna odbornika dr. Costa in Dežman v odbor za posvetovanje o prenaredbi načrta omenjene postave. — Občini Kropi se je dovolilo poberanje 25% priklade na direktne davke leta 1874 in 1875 za stroške zidanja farovškega hleva. — Na odgovor Kranjske deželne sodnije, da ona ne more vplivati na škofijstvo zarad pripravljanja rokopisa za slovensko-nemški del Wolfovega slovarja, se je sklenilo, da se skliče poseben komité izmed udov odbora „Slovenske matice", nekaterih deželnih poslancev in izmed udov Ljubljanskega stolnega kapitelna. — Načrt postave za prihodnji deželni zbor o uravnavi doneskov iz zapuščin za normalni šolski zaklad je bil sprejet.

— (*Knez Metternich*) je kot dvorni svètnik prestavljen v Linc. — Kako se je obnašal pri svojem potovanji po Dolenskem, ko je razdeljeval državno podporo, on in njegov tajnik g. vitez Vestenek, o tem je brati v „Vaterlandu" jako zanimive reči, katere, če so resnične, res ne spodbujajo k spoštovanji do vlade in njenih zastopnikov. Prišel je namreč — tako poroča „Vaterl." — k razdelitvi posestnik, kateremu je vremenska nezgoda gotovo največ škode naredila, ki se je pa s tem pregrešil, da je pri volitvah dal svoj glas slovenskemu kandidatu. Nad tem vit. Vesteneck tako-le zarohní: „Vi si pa današnji dan zapomnite! Vi ne dobite nič, ker ste volili dr. Strbenca." In ko navzoč župan opomni, da take besede niso spodobne in da sploh tako ravnanje ni prav, zakriči vitežki Vesteneck tudi temu: „Vi pa molčite, če ne, Vas bom dal ven vreči." Tako poroča „Vaterl." Nas bi veselilo, če bi to res ne bilo, in bomo prav radi popravili to skoro neverjetno vest; kajti da bi bil gosp. vitez Vesteneck tako „energičen", kakor je po tem razvidno, to bi bilo vendar — skoro nemogoče. — Vse to se je menda godilo v nazočnosti kneza Metternicha, kateri je pa vrh tega v Novem mestu si postavil še drug spomin, namreč spomin velike učenosti. Stopil je v osmo šolo gimnazije, ko so dijaki ravno latinsko nalogo izdelovali, in vljudno-radovedno prašal: „Ali učenci pišejo diktando?" Iz tega vprašanja bi se sklepalo, da gospod knez osme šole še nikdar videl ni, kar se nam skoro verjetno zdi, če se spomnimo, kako je pred nekoliko leti Graška „Tagespošta" rekla, da, če bi kdo prašal gosp. kneza Metternicha, deželne vlade svetovalca, po spričalih mature in državnih skušinj, bi g. knez prišel v sitno zadrego. Da, mnogo lože je razpuščati katol.-politična društva, kakor delati maturo in državne preskušnje; prvo je še kn. Metternichu ratalo, ki nas zdaj zapustí, — prvi čin, s katerim je Slovencem vstregel. Zato mu pa tudi želimo prav srečno pot in da bi se nikdar več ne videli!

— (*Političnо društvo „Slovenija".*) Poročilo o mesečnem shodu dné 11. t. m. pričnemo s sledečim govorom dr. Coste o pregledu delovanja Ljubljanskega mestnega zastopa v zadnjih petih letih, ki ga zarad njegove važnosti podamo od besede do besede. Govor se glasí tako le:

Petkrat se je volilo v Ljubljani za mestni zbor in društvo „Slovenija" je vselej dosledno sklenilo se ne vdeležiti teh volitev ter ob svojem času račun zahtevati od tistih, ki od leta 1869 sem gospodarijo v našem mestu. Ta čas je prišel. Odstopila sta po vrsti dva župana, dr. Suppan, ki je županoval v letih 1869 in 1870, in Dežman, ki je sedel na prestolu Ljubljanskem zadnja 3 leta.

Ako pa pregledamo, kaj se je storilo v teh letih v Ljubljani, moramo pred vsem obžalovati, da naši župani se niso držali navade in običaja drugih županov, ki po končani triletni dobi javno poročajo o delavnosti mestnega starešinstva. Tako poročilo je tudi izdal leta 1863 ranjki gosp. župan Ambrož, in jaz l. 1867.

Meni toraj ni bilo druzega storiti, nego po zapisnikih razglašenih po „Laib. Zeitg." sostaviti, kar se je v letih 1869—1873 v Ljubljani storilo.

In ta pregled, popolnoma objektiven, je razdeljen po raznih oddelkih delokroga mestnega odbora.

Nove stavbe. Koj 11. maja, ko je dr. Suppan nastopil svoje županstvo, se je stavil predlog zarad plavališča, kateri predlog se je gorko podpiral, ker je peški polk Huyn ponujal svoje vojake kot brezplačne delavce. Ta nasvet se je oddal odseku, a v prihodnji seji so se dotični predlogi odseka temu zopet vrnili, to je „ad acta" djali. 25. aprila l. 1874 pride v razgovor predlog privatne družbe zarad plavališča, a tudi ta predlog je padel.

Ceste, ulice in tlak. 29. julija l. 1869 se je sklenilo, da se ima vprašanje zarad tlaka v mestu na tanko študirati in da ima dotični odsek o tem poročati. — Do danes še niso prišli resultati teh študij na beli dan.

8. februarija l. 1871 se je sklenilo preiskovati in pretresovati o vodovodu iz Podturna v mesto. Tudi od tega se nič ne vé.

Da naj se odstranijo bajte na Bregu, je bilo sklenjeno še pred nastopom te dôbe, in 20. januarija 1874 se je interpeliralo, zakaj ta sklep še ni izvršen?

4. oktobra 1872 se je vprašalo, kdaj da pride na vrsto poročilo o napisih ulic in hišnih številk? 20. januarija 1874 se je sklenilo, da se ima to zgoditi v prihodnji seji. A do danes se tudi to še ni zgodilo.

Popolnoma nov tlak so dobile v tej dôbi edino le judovske ulice in en del Gradišča.

Že 13. avgusta 1872 je dovolil mestni zbor potrebne novce za nove ulice zraven Auerspergove palače (Fürstenhof) iz gosposkih ulic v Gradišče; 20. januarija 1874 pa se je moralo vprašati, zakaj se ta sklep ne izvrši.

15. julija 1873 je bilo sklenjeno, naj se nujno odpravijo drvarnice za vodo za nekdanjo Eichholzerjevo hišo. A Štajarska eskomptna banka, kot lastnica hiše, je vsled tega sklepa povišala ceno od 4000 na 10.000 gold. in zatoraj se je 17. oktobra 1873 oni sklep preklical.

Novakovo hišo (zur Schnalle) je mesto kupilo, a ne kaže se, da se bodo tako tesne in močno obiskane ulice v kratkem razširile, ker se štacune in stanovanja vnovič v najem dajejo.

Nova stavba hiše 46 na frančiškanskem trgu se je dovolila, in sicer kakor poročilo pravi — „zarad olepšanja trga.“ Nekateri pa mislijo, da trg ni ravno posebno olepšan po tej spačeni hiši s štirimi nadstropji.

Policijske zadeve. Koj meseca maja 1869 se je pomnožilo število policijske straže od 12 na 20 mož; 4. oktobra 1872 se jej je dala uniforma in poseben „inšpektor“.

2. julija 1872 se je stavil nasvèt za novo vredbo zdravstvenih mestnih organov in enoglasno sklenilo zahvaliti se poročevalcu dr. Keesbacherju za to „izvrstno“ sporočilo. Oddal se je ta nasvet odseku. Odsek je nekatere rečí spremenil in o tem poročal 15. oktobra 1872. A mestni zbor teh „izvrstnih nasvetov“ ni odobril in je vrnil vso stvar odseku, to je „ad acta“.

Sklenil je mestni zbor nov gasilni red in nov red za vodnjake.

Skoro edina veča naprava, katero je v tej dobi mestni zbor izvršil, je prostovoljna požarna straža.

5. decembra 1871 je mestni zbor zavrgel predlog, naj se zopet prepoveduje predkup. A nekaj tednov pozneje (15. februarija 1872) se je ta predlog vendar-le sprejel.

Magistrat se je organiziral v tej dôbi dvakrat, 19. maja 1869 in leta 1873. A vse razpisane službe se zarad pomanjkanja prosilcev ne morejo oddati, in najčudneje je, da so g. Sveteca, katerega so bili zoper njegovo voljo penzijonirali, prosili, naj prevzame kako službo pri magistratu.

Šolske zadeve. Posebna hvala se je pela bivšima županoma zarad velikih zaslug za šolstvo. Poglejmo, kaj se je v tem oziru zgodilo?

II. mestna šola se je ustanovila, a v takih sobah, da so zdravniki že večkrat konštatirali popolno nesposobnost teh sob za šole.

In ko je deželni šolski svèt mestu naložil zidati novo mestno šolo, se je mestni zbor zoper ta nalog pritožil pri ministerstvu. Se vé, da je bila ta pritožba ovržena.

23. januarija se je ovrgel predlog zarad osnove nove dekliške šole, ker je nunska že preobilno (?) obiskovana.

Nova obrtnijska šola se je osnovala, a ne po mestnem zboru, ki daje le majhen donesek 500 gold., temveč po velikodušnosti ministerstva, katero je koj prvo leto dovolilo državno subvencijo 5000 gold.

11. januarija 1873 je obljubila vlada posebno podporo, ako se osnuje v Ljubljani taka družba za ženski prislužek (Frauenerwerbverein), kakoršna je Dunajska enaka družba, ki kaj blagodarno deluje. Ta nasvet se je izročil posebnemu odseku — morda tudi „ad acta“?

Nasvet, „naj se napravi zavetišče za revne zapušene dečke“ (silno potrebna stvar), se je ovrgel 27. maja 1873, ker se je 5000 gold. na leto za tako reč gospodom zdelo preveč.

A jako priden je bil mestni zbor povsod, kjer je je bilo protestovati zoper ravnopravnost slovenskega jezika v šoli. Protestiral je zoper načrt postave „o učnem jeziku v šolah“ trikrat; posebno ostro, ko se je bilo nadjati, da bode Hohenwartovo ministerstvo dotični sklep deželnega zbora predložilo najvišemu potrdilu; protestiral je zoper v tem smislu sklenjen ukaz deželnega šolskega sveta; protestiral je zoper ministerski ukaz, da se imajo na naši realki nekateri predmeti tudi v slovenskem jeziku predavati; protestiral je, da se na mestnih šolah nemški jezik uči iz slovenskih knjig, „weil das den Druck des deutschen Elements charakterisirt“ (7. marca 1872). In vendar trdijo vsi pedagogi, da se ptuj jezik more naučiti le na podlagi maternega jezika! (Konec prih.)

— (*Vse obrtnike Ljubljanske*) vabi odbor političnega društva „Slovenija“ vljudno, da naj pridejo v četrtek 2. julija zvečer ob 7. uri v čitalnično dvorano v ta namen, da se bode posvetovalo o peticiji c. k. pravnega ministerstva zarad rokodelskega delovanja v Ljubljanski c. k. kaznovalnici. Ker je reč za rokodelce jako važna, naj se obrtniki vdeležé obilno tega zborovanja.

— (*Iz deželnega šolskega sveta*) poročamo danes dva prav čudna sklepa, ki sta se sklenila po nasvetu gosp. Pirkarja, kateri se tako rad pobaha s tem, da je prijatelj učiteljem. Prvi sklep je zadel nekega učitelja v Vipavski dolini, kateri je bil nemudoma odstavljen, ker še skušnje ni naredil. Zoper to bi sicer ne bilo ugovarjati, a nam se na tihem pripoveduje, da bi se učitelju to ne bilo zgodilo, ako ne bi bil naroden. — Drug sklep, ki je postal le vsled Metternichovega glasovanja sklep, pa meri na nekega učitelja, kateremu se je ukazalo, da ima nemudoma odpovedati se občinskemu tajništvu. Tako toraj! Ni dosti tega, da zlasti učitelji na Notranjskem ne dobivajo nikdar redno svoje plače in morajo po več mesecev zavoljo nemarnosti dotičnih c. k. okrajnih glavarjev na-njo čakati; zdaj se jim prepoveduje tudi postransk zaslužek, kateri bi se jim pri pičli in neredni plači prav dobro prilegal! Kaj bi bil na pr. gosp. Pirkar rekel, ako bi se mu bilo takrat, ko je bil tudi le učitelj ali vsled više milosti profesor, prepovedalo imeti učence v stanovanji in na hrani za gotovo ne premajhno plačo? — Taki so „šolski prijatelji“ (ka-li?), katerim „Laibacher Schulzeitung“ neprenehoma slavo poje! Bomo videli, če se bo ta list takemu početju dež. šolskega sveta uperal ali ne!

— (*500letnico Ljubljane*) kot glavnega mesta dežele Kranjske bodo 4. t. m. Nemci in nemškutarji v kazini obhajali. Kaj pa naša narodna društva? „Sokol“ kje si? Pa ne, da bi spal na kegljišči!

— „*Brencelj*“) bo kmalo zopet prifrčal in sicer z nenavadno izvrstnimi podobami. Naj mu le naročniki pošiljajo naročnino, potem bo tudi on prav lahko storil svojo dolžnost; najprvo naj pa ne pozabijo, da se mora časnikom naročnina naprej pošiljati, sicer utegne priti lastnik v denarne zadrege. To pa ni prijetno, zlasti za „Brenceljna“ ne, ki mora biti sam dobre volje, ako hoče, da so dobre volje tudi tisti, ki ga beró.

— (*Umrl*) je po nesrečni operaciji včeraj 30. junija gosp. Jože Turk, duhovnik v Ljubljanski deželni bolnišnici. Rajnki, zvest sin svoje domovine, je marljivo spolnoval mnogo let težavna opravila v bolnišnici in si je še zadnji čas postavil s tem lep spominek, da je nabral z napravo novih orgelj in novega kora v bolnišnični cerkvi zdatnih milodarov. Naj v miru počiva blagi mož!

— (*Velik vihar*) je bil 29. junija v Ljubljani in v okolici, zlasti pri Štepanji vasi, kjer je vrtivec ruval drevesa in jih metal celó čez tako imenovani cesarski graben. V Štepanji vasi je neko gostilnico popolnoma odkril.

— (*Pobirki iz časnikov.*) Naša sodba o „mladih“ in nemškutarjih je „Narod“ tako spekla, da je v petek porabil uvodnemu članku namenjen prostor za to, da se jezi nad „Novicami“ ter njih besede nalašč narobe obrača. „Novice“ so rekle, da med „Narodovci“ in nemčurji ni bistvenega razločka, ker imajo oboji enake principe; razloček je le še formalen, da namreč oni slovenski, a ti nemški govoré v svojih zborih in pišejo v svojih časnikih, sicer se pa njihova načela popolnoma vjemajo. Te besede „Novic“ vsak, kdor zna slovenski, tako razume, le „Narod“ jih noče razumeti, marveč hoče iz njih splesti korobač za „Novice“, češ, da jim ni za slovenski jezik, marveč le za „klerikalna“ načela. „Novice“ se že čez trideset let poganjajo za slovenski jezik, kakor tudi za vse pravice naroda slovenskega sploh, toraj se jim od „Narodovcev“ ni treba učiti; one so tudi ostale zveste svojim načelom, kar pa „Narod“ in „Narodovci“ niso, kajti teh program je že „zaflikan“, kakor star kmetišk kožuh, da se komaj prvotna roba še pozná. V tem programu so imeli skonca marsikaj lepega, kar so pa zdaj že vse popustili; društvo njihovo bo različno od nemškutarskega konšt. društva le po jeziku, kateri se bo v njem govoril, po načelih nikakor. To so trdile „Novice“ in to je res. Kako li se predrzne „Narod“ natolcevati „Novice“, da se več ne potezajo za slovenski jezik, one, ki so se prej potezale in se bodo, če Bog dá, še tudi dalje potezale, kakor „Narod“, za to, da dobí slovenski jezik tisto veljavo v javnem življenji, katera mu gré po vsi pravici! In ravno za to, ker jim je mar za narodnost slovensko, so opozorile „Narodovce“ na nevarnost, v katero se podajo, ako se bratijo z nemčurji. Ali jim ni znan pregovor: „Če h..... pomoliš prst, bo hitro vzel vso roko?“ Danes darujete nemškutarjem svoja druga načela, jutri vam bodo pa še jezik vzeli. Taka je!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Premembam v ministerstvu, katerih smo že zadnjič omenili, so sledile še druge premembe, o katerih spregovorimo na dotičnem mestu, kolikor so za nas pomenljive. Tudi deželni predsednik Kranjski je najbrže že imenovan, a znan še ni, dasiravno se dotično razglašenje vsak dan pričakuje. — Nekatere resolucije shoda nemških ustavovercev v Kremsu, zlasti tiste, ki so obrnjene proti Ogrom, češ da zatirajo nemške Saksonce na Ogerskem, so vzbudile nevoljo po viših ustavovernih krogih. Ta stranka namreč dobro pozna, da še ni tako močna, da bi ji nasprotstvo Ogrov ne škodovalo, da mora marveč ohraniti si prijateljstvo Ogrske, katera ji je v boju zoper slovanski element jako potrebna družica; „kajti kaj bi bilo, ako bi se Ogerska — nasprotno pritožbam Koppovih ustavovercev v Kremsu — jela pritoževati zoper zatiranje slovanskih narodov ta-kraj Litave!“ prašajo bolj zmerni nemški listi.

— Cesarjevič nadvojvoda Rudolf je imel 23. t. m. skušnjo iz vojaških tvarin. Pričujoči so bili samo veljavni vojaški strokovnjaki. Presvitli cesar, ki je tudi nazoč bil, je svojo najvišo zadovoljnost izrekel cesarjeviču zarad temeljitega znanja, pa tudi obema učenikoma za podučevanje.

Češka. — Staročehi so izdali svoj volilni oklic, v katerem razkladajo svoj program in to, da ostanejo na tistem stališči državopravne opozicije, na katerem so zdaj. Porazumeti se smo pripravljeni, a brezpogojno vdati nikakor, — to je njihovo geslo. — Mladočehov volilni oklic pa je ves drugačen, poln zvijač, sofizmov in pretiranja. Opozicijo staročehov razupijajo kot „brezdelavno čakanje“ in hočejo s tem ljudstvo slepiti, da bi volilo njihove kandidate, da trdijo, da pojdejo le potem v deželni zbor, če vstopijo tudi Staročehi. Tedaj so „mladi“ na Českem enaki našim „mladim“; pred volitvijo obetajo vse, potem pa, ko so voljeni, se ne zmenijo dalje za želje svojih volilcev, marveč se vedejo po svoji trmi. Izvrstni izgledi: Pfeifer, dr. Vošnjak, dr. Razlag.

Moravska. — Za Weberjevega naslednika je imenovan Possinger, ki je bil do zdaj v ministerstvu za poljedelstvo. Possinger je bolj zmeren mož in ker je bolj zaupljenec cesarja, kakor privrženec ustavovercev, je tem imenovanje njegovo jako malo všeč in zdi se jim, kakor da bi se jim tla jela spodkopavati. Mogoče, da je cesar tega moža poslal na Moravsko, da bi mu bolj resnično poročal o tamošnjih razmerah, kakor Weber ali kateri koli privrženec ustavaške stranke.

Pruska. — Katoliški škofje so imeli v Fuldi zbor in sklenili, se vladi ne podati, marveč braniti pravice katoliške cerkve, kakor do zdaj. Če bi se katoliška cerkev tudi še dalje zatirala, vsaj oni nočejo k temu pomagati.

Španjska. — Po najnovejših poročilih je padel vodja republikancev Concha. Če je padel v bitvi in ne, kakor se sumiči, vsled privatnega maščevanja, potem so pač njegove čete tudi razkropljene.

Žitna cena

v Ljubljani 27. junija 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 20. — banaške 7 fl. 90. — turšice 5 fl. 30. — soršice 4 fl. 60. — rží 4 fl. 90. — ječmena 4 fl. 60. — prosa 3 fl. —. — ajde 4 fl. 90. — ovsa 3 fl. 50. — Krompir 3 fl. 40.

Kursi na Dunaji 33. junija.

5% metaliki 69 fl. 40 kr.	Ažijo srebra 105 fl. 70 kr.
Narodno posojilo 74 fl. 75 kr.	Napoleondori 8 fl. 92 kr.

Loterijne srečke:

v Trstu	20. junija 1874:	81. 32. 59. 77. 65.
v Lincu		27. 35. 51. 12. 36.

Prihodnje srečkanje v Trstu 4. julija.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedici v Ljubljani.